

SVĖDASŲ VARPAS

2019 m. rugpjūčio mėn.

Nr. 8 (38)

Leidžiamas nuo 2016 m. liepos 1 d.

Lietuvos valstybės diena sujungia pasaulio lietuvius

2019 m. liepos 6 d. anykštėnai ir svečiai, kas pasipuošę tautiniais drabužiais, kas su trispalvėmis vėliavėlėmis, kas su savais darželinukais atvyko į Anykščius paminėti Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo ir Valstybės dieną. Anykščių miesto centre Lietuvos trispalvę vėliavą iškėlė jaunimo atstovai. Nuaidėjo trys patrankos salvės, skirtos Lietuvai motinai tėvynei, Valstybės dienai, Anykščiams ir anykštėnams. Anykščių rajono savivaldybės meras Sigutis Obelevičius sveikino visus susirinkusius šventės proga ir sakė, kad „šiandien puiki diena suvokti mūsų valstybę, valstybingumo reikšmę“, taip pat priminė, kad okupuotoje Lietuvoje šią dieną buvo draudžiama minėti ir bandoma Lietuvą ištrinti iš žemėlapių. Anykščių rajono Svėdasų seniūnijos ir bendruomenės iniciatyva į miestelio aikštę susirinkę gyventojai sulaukė 21 valandos, kad kartu su lietuviais visame pasaulyje sugiedotų „Tautišką giesmę“. Anykštėnų, svėdasiškių, Lietuvos ir pasaulio lietuvių širdis sujungė džiugus, didvyriškas, patriotiškas jausmas.

A. Baranausko aikštėje Tautinę vėliavą kelia Elidijus Mažvyła ir Šarūnas Grigonis

„Svėdasų varpo“ inf.

Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos I laidos susitikimas po 70 metų

Ima ir nutinka labai brangūs susitikimai. Ima ir praskrieja 70 metų nuo mokyklos baigimo pradžios. O vis dar labai gera susitikti, kartu pabūti, pasijuokti, ašarą nubraukti. Liepos 4-osios vidurdienį buvome be galo jaukus ir šviesaus susitikimo liudininkais. Į biblioteką sugužėjo Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos pirmosios laidos mokiniai. Iš 27 klasiokų likę dešimt, o į susitikimą, lydimi artimųjų, atvyko penki: Birutė Girčytė-Baleišienė, Danguolė Rimkutė-Panavienė, Pranas Žvirblis, Juozapas Vaičius, Lionginas Dagys. Iš ekrano žvelgė senose foto-

grafijose įamžinti jauni besišypsantys veidai, o bibliotekos meno galerijoje skambėjo muzika ir dainos. Būsima antrokėlė Mėta Kiliūtė pagrojo muzikinį kūrinėlį, o Irena Guobienė ir Genovaitė Martinonienė dainavo apie jaunystę, motutės laukimą, grįžimą namo, obelų baltumu besipuošiančius plaukus... Mokytoja Birutė Girčytė-Baleišienė pasakojo, kad prieš 70 metų, išleistuvių dieną, visi atsiseikino prie Vaižganto paminklo ir išklydo į gyvenimo vėjuotus kelius.

Iš kairės: Genovaitė Martinonienė, Mėta Kiliūtė, Irena Guobienė. I. Kilienės nuotr.

Nukelta į 2 p.

Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos I laidos susitikimas po 70 metų

Pirmoje eilėje (iš kairės): Marija Dagienė, Birutė Girčytė-Baleišienė, Danguolė Rimkutė-Panavienė; antroje eilėje: Pranas Žvirblis, Juozapas Vaičius, Lionginas Dagys, Raimondas Guobis. Dalios Paulavičienės nuotr.

Atkelta iš 1 p.

Tačiau visus jungė vienas pasi-ryžimas, vienas tikslas – tarnauti Lietuvai. Kiekvienas šio tikslo siekė skirtingai: kas darbu, kas mokslais, kas gerais poelgiais.

Muziejininkas, kraštotyrininkas Raimondas Guobis susirinkusiesiems pristatė bibliotekos meno galerijoje eksponuojamą parodą „Tapome Vaižganto deimančiukus“. Taip paveikslais visi kartu keliavome po Vaižganto kraštą, o vėliau „susipažinome“ su žymiausiais svėdasiškiais „Šimtmečio svėdasiškių galerijoje“.

Ateities žmonėms – vaikams – buvo palinkėta, net nuklydus į tolimiausias pasaulio šalis, visuomet prisiminti gimtinę, Svėdasų kraštą, vertinti istoriją, branginti prisiminimus ir nešti šviesą. Su ta šviesa keliaukime visi...per gyvenimą, į brangius ir prasmingus susitikimus.

Bibliotekininkė Inga Kilienė

Tradicinis kaimynėlių susitikimas Svėdasuose

Jau devyniolikti metai iš eilės penkiose kaimyninėse seniūnijose organizuojamos meno kolektyvų šventės „Sveiki, kaimynėliai!“, kiekvieną vasarą vykstantys vis kitoje vietoje. Šiųmetinė „kaimynėlių“ šventė organizuota birželio 29-ąją Svėdasuose. Tą šeštadienio popietę tradicinio renginio šeimininkai svėdasiškiai, taip pat Anykščių rajono Debeikių, Ute-

nos rajono Užpalių ir Vyžuonų bei Rokiškio rajono Kamajų seniūnijų meno kolektyvų nariai su savo vadovais, seniūnijų atstovais susirinko miestelio aikštėje šalia paminklo lietuvių literatūros klasikui kanauninkui Juozui Tumui-Vaižgantui. Iš čia, nešini savo miestelių vėliavas, su skambia daina visi atžygiavo į prie Svėdasų kultūros namų įrengtą jaukią pramogų aikštelę,

kur jau laukė gausiai susirinkę žiūrovai. Visiems meno kolektyvams atlikus šventės himną „Sveiki, kaimynėliai, sveiki“, sveikinimo žodžius tarė Svėdasų seniūnijos seniūnas Valentinas Neniškis, Anykščių rajono savivaldybės vicemeras Dainius Žiogelis, Anykščių kultūros centro direktorės pavaduotoja Vilma Paulauskaitė. Svėdasuose organizuoto „kaimynėlių“ sambūrio tema

Tradicinis penkių kaimyninių seniūnijų meno mėgėjų kolektyvų sambūris prasidėjo bendra eisena nuo Vaižganto paminklo. Vytauto Bagdono nuotraukos

Svėdasų seniūnas Valentinas Neniškis „Sveiki, kaimynėliai!“ kitos šventės organizavimo regalias perdavė Kamajų kultūros darbuotojai Sigitai Gasiūnienei

Nukelta į 3 p.

2019-ieji – rašytojo J. Tumo-Vaižganto metai

Garbusis mūsų kraštietis reiškėsi pačiose įvairiausiose gyvenimo srityse. Be darbo, veiklos energingasis Vaižgantas negalėjo nustygti vietoje. Daug kas bandė jį įtraukti į politinius žaidimus, partinę veiklą. Tačiau Juozas Tumas-Vaižgantas partinės politikos vengė, jam – atviros sielos žmogui, kūrėjui, dvasininkui – žymiai artimesnis ir malonesnis buvo kultūrinis visuomeninis darbas.

Kaune Vaižgantas buvo trauktas į visokių kultūrinių organizacijų valdybas, komisijas, draugijas. Dalyvavo Lietuvai pagražinti draugijoje, komitete Vilniaus krašto lietuviams šelpti, „Spaudos ir Rašto“ bendrovėje, Lietuvių terminologijos komisijoje, Karo muziejaus komisijoje, Pažaislio vienuolynui ir bažnyčiai restauruoti komitete, Tulpių rūmų fonde, Lietuvių meno kūrėjų draugijoje, Lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungoje, Vilniui vaduoti sąjungoje, Lietuvių blaivybės draugijoje, XVII knygos mėgėjų draugijoje, paminklų statymo vyskupui M. Valančiui, kan. Silvestrui Gimžauskui, kun. Antanui Strazdui komitetuose, Vytauto Didžiojo komitete, bažnytiniame Vytauto Didžiojo jubiliejaus komitete, Vytauto Didžiojo literatūrinio konkurso organizaciniame

Kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas 1932 m. spalio 14 d. nusifotografavęs Kaune studijoje „Modern“. Nuotrauka iš Svėdasų krašto muziejaus fondų

komitete, Lietuvių-latvių vienybės draugijoje, Lietuvių-švedų draugijoje ir dar daug kur. Vienur jis buvo renkamas pirmininku, kitur – vicepirmininku, valdybos nariu ar išdininku. Kauno darbininkų draugija, Lietuvos studentų

„Neo Lituania“ korporacija, Dotnuvos žemės ūkio akademijos studentų tautininkų „Jaunosios Lietuvos“ korporacija ir kitos organizacijos išrinko Juozą Tumą-Vaižgantą garbės nariu.

Kai Lietuvos Šaulių sąjungos vadas Vladas Putvinskis ėmė raginti Vaižgantą įsirašyti į šią organizaciją, jis suabejojo, ar būdamas kunigu galėsiąs būti kuo nors naudingas. V. Putvinskis tuomet paaikšino, kad jiems reikalinga ir moralinė parama, reikalingas Vaižganto vardas. Į tai kanauninkas atsakė: „Savo vardo maiše nelaikau: jei kam jo reikia – prašom...“ Ir įsirašė į Šaulių sąjungą. Na, o žymaus, veiklaus, Lietuvai nusipelnusio žmogaus vardu tikrai daug kas pasinaudojo ir neatsitiktinai kvietėsi į savo organizacijas.

Visur jis buvo pareigingas, kupinas įvairiausių sumanymų, uoliai lankydavo posėdžius, nors dėl to tekdavo dažnai laiku ir nepavalgyti, nutraukti poilsį, atsisakyti asmeninių interesų. Paskendęs visuomeniniuose rūpesčiuose Vaižgantas neturėjo laiko net pasirūpinti savo sveikata, kuri, deja, vis labiau ir labiau silpo...

*Žurnalistas Vytautas Bagdonas,
Svėdasų krašto (Vaižganto)
muziejaus muziejininkas*

Tradicionis kaimynėlių susitikimas Svėdasuose

Atkelta iš 2 p.

buvo meilė, tad dainos, poezijos posmai, šmaikštūs pasakorių pokštai tą kilnų jausmą ir atspindėjo.

Svėdasiškių scenoje pasirodė Utenos kultūros centro Vyžuonų ir Užpalių skyrių meno mėgėjų kolektyvai, vadovaujami Ramunės Miečiūtės ir Birutės Minutkienės, taip pat jaunųjų užpaliėčių kanklininkų ansamblis „Pasagėlė“, vadovaujamas Jolitos Novikienės, Anykščių kultūros centro Leliūnų skyriaus (Debeikių seniūnija) meno mėgėjų kolektyvas (vadovės Irena Kuliavienė ir Vida Miškeliūnienė), kaimynėliai iš Rokiškio rajono: duokiskėnai ir kamajiškiai, vadovaujami kultūros darbuotojų Giedrės Dagienės ir Sigitos Gasiūnienės, Kalvių kultūros namų kapela (vadovės Stasė

Tradicinę „kaimynėlių“ šventę užbaigė Anykščių kultūros centro Svėdasų meno mėgėjų kolektyvas, vadovaujamas Rožės Lapienienės

Gruoblienė ir Aušra Barauskienė) bei Aukštakalnių kultūros namų kapela „Barškutis“ (vadovė Esmeralda Smalstienė), Anykščių kultūros centro Debeikių skyriaus meno mėgėjų kolektyvas, vadovaujamas Esmeraldos Juodelienės. „Kaimynėlių“ šventę užbaigė šeimininkai svėdasiškiai, vadovaujami Rožės Lapienienės.

Tarp kaimyninių seniūnijų meno

mėgėjų kolektyvų prisistatymų labai tiko ir pritiko Anykščių kultūros centro šokių kolektyvo „Saulšarė“ (vadovė Irma Baukytė) įspūdingi pasirodymai.

Devynioliktoji šventė „Sveiki, kaimynėliai!“ buvo užbaigta bendra visų dalyvių daina. Ateinančiais metais „kaimynėliai“ rinksis Kamajuose.

Edita Stankutė

„Deimančiukai“ susitiko Kunigiškiuose vienuoliktą kartą

Birželio 22-ąją Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyrius, asociacija Vaižgantiečių klubas „Pragiedruly“ ir Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus organizavo tradicinį talentų sambūrį „Ieškokime „deimančiukų“ savyje ir šalia savęs“. Susiburta irgi tradicinėje vietoje – Kunigiškių I kaime veikiančiame muziejuje. Jau vienuoliktą kartą organizuojamas renginys buvo skirtas Vaižganto metams ir artėjančiam klasiko 150-ajam gimtadieniui. Renginio organizatorė ir vedėja Aldona Bagdonienė pabrėžė, kad ši talentų šventė vyksta restauruotame buvusios Kunigiškių pradžios mokyklos pastate, kur Tumų Juozukas mokėsi, vėliau globojo, o 1930 metais mokykla pavadinta Vaižganto vardu... Beje, kad susirinkta neeilinė proga, bylojo ir ant muziejaus sienos iškabinta meninė kompozicija su skaičiumi „150“. Ją sukūrė butėniškė „auksarankė“ Domicelė Augutienė. O svėdasiškė Irena Guobienė nepagailėjo laiko, jėgų ir išmonės, kurdama išpūdingo dydžio sveikinimą „deimančiukams“, kuris taip pat papuošė muziejaus fasadą.

Talentų pasirodymą muziejaus kiemelyje pirmoji pradėjo vyriausia sambūrio dalyvė, literatė, rankdarbių kūrėja, svėdasiškė šviesuolė mokytoja Irena Guobienė, išraiškingai papasakojo girdėtą istoriją. Savo sukurtus eilėračius skaitė Dalia Dagienė iš Gudonių, literatės: Kupiškyje dabar gyvenanti buvusi svėdasiškė Ona Jėckienė, Vaitkūnų seniūnaitė Zita Berkevičienė, Nepriklausomų rašytojų sąjungos narė, knygų leidėja, kūrybinių konkursų organizatorė, labdaros ir paramos fondo „Baltasis balandis“ įkūrėja kunigiškietė Aldona Širvinskienė. Pritardamas gitara, savo kūrybos dainą atliko nuolatinis sambūrio dalyvis svėdasiškis bardas Algimantas Baronas, o Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnaziją šiemet bebaigianti aktyvi visuomenininkė, dainų kūrėja ir atlikėja Aušrinė Neniškytė, skambindama gi-

Tik nedidelė dalis talentų ir jiems prijauniančiųjų, panoro dalyvauti foto sesijoje ir įsiamžinti bendroje nuotraukoje. Vytauto Bagdono nuotraukos

tara, pradžiugino net keletu išpūdingai atliktų dainų. Pirmą kartą sambūryje dalyvavę Svėdasų gimnazijos auklėtinė, Anykščių muzikos mokyklos moksleivė Vasarė Budreikaitė gražiai smuikavo, o Utenos muzikos mokykloje besimokantis svėdasiškis gimnazistas Nojus Jakubonis grojo birbyne. Gimtuosius Kunigiškius vis aplankanti profesionali akordeonistė, Lietuvos teatro ir muzikos akademijos auklėtinė, Utenos muzikos mokyklos dėstytoja Renata Buzėnaitė niekuomet neatsisako atvykti ir į „deimančiukų“ sambūrius. Ir šį kartą muziejaus kiemelyje nuvilnijo akordeonu Renatos atliekama išpūdinga melodija. Ne mažiau dėmesio susilaukė tautodailės ir rankdarbių parodos. Čia pat, muziejaus kiemelyje, puikavosi išpūdingi darbai iš metalo, kuriuos atvežė anykštėnas meninės kalvystės puoselėtojas, Tautodailininkų sąjungos narys Bronius Budreika. Visus sužavėjo butėniškės Domicelės Augutienės išpūdingos kompozicijos iš augalų. Muziejuje savo rankdarbius eksponavo kunigiškietės Alma Kuolienė ir Genovaitė Kovienė, Kupiškio svėdasiškė Ona Jėckienė, Utenoje gyvenanti ir dirbanti iš Kunigiškių kaimo kilusi Dovilė Buzėnaitė, gudoniškė Dalia Dagienė, svėdasiškiai Irena Guobienė ir Algimantas Baronas. Kokių tikrai grožybių čia

Butėniškiai Domicelė ir Stasys Augučiai muziejaus sieną papuošė originalia kompozicija, skirta artėjančiam Juozo Tumo-Vaižganto 150-mečiui

nebuvo: ir siuvinėti spalvingi paveikslai, ir sunkiai atskiriamos nuo tikrų tikriausių megztos gėlės, ir karpyti ar iš sausų žolelių sukomponuoti atvirukai, meniškiausios riešinės, net kompozicijos iš kempinių, medžio šakų, stirnų bei briedžių ragų, dailiai ištekintos ir išdažytos medinės tulpės bei kitokie „akį veriantys“ rankdarbiai.

Kaip ir dera, Vaižganto metais, Vaižganto muziejuje Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyriaus dramos mėgėjo kolektyvas, vadovaujamas kultūros darbuotojos Aldonos Bagdonienės, suvaidino Juozo Tumo-Vaižganto komediją „Žemės ar moteries“. Muziejus kiemelis ta proga trumpam tapo arbatnamiu, kuriame savo roles įtaigiai suvaidino Pranas Maišelis, Vidas Balaišis, Angelė Bielausienė, Jūratė Dagytė, Zita Šukienė ir Edmundas Vitkūnas. Vienuoliktasis „deimančiukų“ sambūris buvo užbaigtas visų atliekama „Lietuva brangi“ ir bendra fotonuotrauka.

Justinas Navickas

Galinčius ir norinčius finansiškai paremti „Vaižgantines“, organizatoriai prašo pinigines aukas pervesti į Vaižgantiečių klubo „Pragiedruly“ sąskaitą, esančią banke Swedbank. Klubo kodas 300554682. Banko s-ta: LT367300010094626497. Pervedime reikėtų nurodyti: parama „Vaižgantinėms“

Šį leidinio numerį finansavo verslininkas Jonas Gačius

Vyr. redaktorė Jolanta Baleišienė
tel. 8 698 74757
Leidėjas Svėdasų literatų klubas „Sietuva“
kodas 154314137
ISSN 2424-5801

Redakcinė grupė:
Stasys Gavenavičius tel. 8 677 71514
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57137

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitanas